

Thuật ngữ về lĩnh vực Phòng, chống tệ nạn xã hội

STT	Tên wiki	Định nghĩa
1	Sai lệch xã hội	là hành vi của cá nhân hoặc hành vi của nhóm người nào đó không phù hợp với những gì được coi là bình thường của cộng đồng xã hội, có nghĩa là hành vi đó phần nào hoặc đi chệch những gì mà số đông những người khác chờ đợi hoặc mong muốn của họ trong những hoàn cảnh nhất định. Sai lệch xã hội có thể được hiểu như là sự vi phạm các chuẩn mực hoặc các quy tắc đã được chấp nhận của một nhóm xã hội hay của một xã hội nhất định. Hành vi sai lệch xã hội phá vỡ bức tranh thực tại, trái với sự mong đợi của cộng đồng, đối lập với những hành vi của những người bình thường.
2	Sai lệch xã hội tích cực	là những hành vi thiếu bình thường so với chuẩn mực đạo đức xã hội thực tế nhưng nó diễn ra theo hướng thực hiện những khuôn mẫu, tác phong, lý tưởng mà đa số con người trong xã hội đang muốn hướng tới
3	Sai lệch xã hội tiêu cực	là những hành vi không được tán thành trong thực tế xã hội, nó thường là những khuôn mẫu tác phong dưới chuẩn mực văn hóa, nghĩa là thấp hơn mẫu trung bình của thực tế xã hội, những hành vi như thế này thường bị xã hội lên án
4	Tệ nạn xã hội	là hiện tượng tiêu cực có tính lịch sử cụ thể biểu hiện bằng những hành vi vi phạm pháp luật và sai lệch các chuẩn mực, có tính lây lan, phổ biến gây nguy hiểm cho xã hội và được quy định trong pháp luật hình sự, pháp luật hành chính và các chuẩn mực đạo đức xã hội. Với quan niệm này, tệ nạn xã hội có 4 đặc trưng: - Tệ nạn xã

		<p>hội là những hành vi vi phạm pháp luật có tính phổ biến. - Tệ nạn xã hội là những hành vi sai lệch có tính phổ biến đối với các chuẩn mực đạo đức xã hội (đạo đức lối sống, tập quán tiến bộ).</p> <p>- Tệ nạn là những hiện tượng nguy hiểm cho xã hội, lây lan nhanh, gây tâm trạng xã hội nặng nề.</p> <p>- Tệ nạn xã hội phụ thuộc vào chế độ chính trị, điều kiện kinh tế xã hội và tùy thuộc vào quan điểm tiếp cận. Đặc trưng này chỉ ra rằng pháp luật cần bám sát thực tiễn để có nội dung điều chỉnh phù hợp.</p> <p>1. Tệ nạn xã hội là những hành vi vi phạm pháp luật có tính phổ biến. Như chúng ta đã biết, pháp luật là hệ thống các quy phạm (quy tắc xử sự hành vi) do Nhà nước đặt ra hoặc thừa nhận thể hiện ý chí của giai cấp nắm quyền lực chính trị, phù hợp với thực tế khách quan của đời sống kinh tế xã hội, có tính chất bắt buộc chung nhằm điều chỉnh các quan hệ xã hội và được Nhà nước đảm bảo thực hiện và bảo vệ bằng các biện pháp tổ chức, giáo dục, thuyết phục, cưỡng chế của bộ máy Nhà nước. Hành vi vi phạm pháp luật tức là các hành vi trái với các quy định được xác định trong quy phạm pháp luật. Các hành vi vi phạm pháp luật có thể khác nhau về mức độ vi phạm và mức độ hậu quả do hành vi gây ra, nhưng chúng đều có điểm chung là tính chất xã hội của các hậu quả đó là những thiệt hại tổn thất về những mặt khác nhau cho lợi ích giai cấp, nhóm xã hội nói riêng hoặc của cả xã hội nói chung. Xuất phát từ những lợi ích đó mà Nhà nước đặt ra các quy phạm pháp luật.</p> <p>2. Tệ nạn xã hội là những hành vi sai lệch có tính phổ biến đối với các chuẩn mực đạo đức xã hội (đạo đức lối sống, tập quán tiến bộ).</p>
--	--	---

Những hành vi sai lệch chuẩn mực xã hội tức là các hành vi làm cản trở, ảnh hưởng đến sự phát triển của xã hội và tiến bộ xã hội, có thể đó là truyền thống văn hóa, đạo đức, phong tục tập quán thuần phong mỹ tục của dân tộc, lối sống... tức là chuẩn mực đã được cộng đồng chấp nhận. Tuy nhiên, để trở thành tệ nạn xã hội thì các hành vi sai lệch chuẩn mực xã hội phải mang tính phổ biến chứ không phải là một vài hành vi đơn lẻ của một vài cá nhân, và chúng có xu hướng phát triển lây lan theo diện rộng. Đây là đặc trưng riêng của tệ nạn xã hội để phân biệt nó với các hiện tượng xã hội khác

3. Tệ nạn là những hiện tượng nguy hiểm cho xã hội, lây lan nhanh, gây tâm trạng xã hội nặng nề. Tính chất nguy hiểm của tệ nạn xã hội thể hiện ở việc lây lan nhanh và gây ra thiệt hại về mọi mặt cho các quan hệ xã hội. Tệ nạn xã hội gây hậu quả nghiêm trọng về kinh tế, văn hóa, đạo đức, tâm lý xã hội... gây tâm trạng nặng nề trong xã hội. Thiệt hại do tệ nạn xã hội đem lại có khi là những thiệt hại về vật chất có thể tính toán được, có khi là những thiệt hại khôn lường khó tính toán được (hậu quả về chính trị, văn hóa, tư tưởng, tổ chức...) thậm chí nếu không được quan tâm giải quyết thỏa đáng sẽ làm tiêu mòn sinh lực xã hội, đưa xã hội tới chỗ suy vong, hủy diệt. Do tính phổ biến và lây lan nhanh nên tệ nạn xã hội nguy hiểm cho xã hội hơn nhiều so với một số hành vi vi phạm pháp luật ít có tính phổ biến và lây lan nhanh.

4/ Tệ nạn xã hội phụ thuộc vào chế độ chính trị, điều kiện kinh tế xã hội và tùy thuộc vào quan điểm tiếp cận. Đặc trưng này chỉ ra rằng pháp luật cần bám sát

		<p>thực tiễn để có nội dung điều chỉnh phù hợp. Tệ nạn xã hội là một hiện tượng xã hội tồn tại khách quan trong đời sống xã hội, và nó phát sinh phát triển gắn với những điều kiện kinh tế xã hội nhất định, có loại tệ nạn xã hội này sinh ra trong xã hội này, có loại tệ nạn xã hội khác nảy sinh trong một xã hội khác. Ngược lại, có tệ nạn xã hội tồn tại trong tất cả các xã hội. Chính môi trường kinh tế đã làm nảy sinh ra các tệ nạn xã hội và cũng chính sự thay đổi môi trường kinh tế xã hội sẽ tác động trực tiếp làm tăng lên hay giảm đi các tệ nạn xã hội. Ngoài ra, tệ nạn xã hội cũng một phần tùy thuộc vào số lượng các hành vi bị Nhà nước coi là biểu hiện của các tệ nạn xã hội.</p>
5	Bán dâm	<p>Theo Pháp lệnh về Phòng, chống mại dâm của Ủy ban thường vụ Quốc hội (17.4.2003), Bán dâm là hành vi giao cấu của một người với người khác để được trả tiền hoặc lợi ích vật chất khác</p>
6	Mua dâm	<p>Theo Pháp lệnh về Phòng, chống mại dâm của Ủy ban thường vụ Quốc hội (17.4.2003), Mua dâm là hành vi của người dùng tiền hoặc lợi ích vật chất khác trả cho người bán dâm để được giao cấu</p>
7	Đòi trụ	<p>Trong Nghị định 178/2004 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Pháp lệnh Phòng, chống mại dâm thì Đòi trụ là sự thể hiện bằng hành động, bằng hình ảnh, bằng âm thanh lối sống ăn chơi, tiêu khiển thấp hèn, xấu xa, hư hỏng đến mức tòi tệ về đạo đức, trái với thuần phong, mỹ tục của dân tộc</p>
8	Xử phạt hành chính	<p>là một hoạt động đặc biệt của quản lý nhà nước bao gồm một loạt hành vi cụ thể như: phân tích</p>

		đánh giá mức độ vi phạm, đối chiếu quy định của pháp luật, căn cứ lựa chọn, chế tài áp dụng hình thức và mức phạt,...và cuối cùng ra quyết định xử phạt. Xử phạt hành chính là một loại hoạt động cưỡng chế hành chính cụ thể mang tính quyền lực nhà nước, phát sinh khi có vi phạm hành chính, biểu hiện ở việc áp dụng chế tài hành chính mang tính trừng phạt gây cho đối tượng bị áp dụng thiệt hại về vật chất hoặc tinh thần và do các chủ thể có thẩm quyền nhân danh nhà nước thực hiện theo quy định của pháp luật.
9	Trục xuất	(Điều 15 Pháp lệnh Xử lý vi phạm hành chính 2002): Là hình thức buộc người nước ngoài có hành vi vi phạm pháp luật Việt Nam rời khỏi lãnh thổ nước Việt Nam
10	Xác định nghiện ma túy	là các hoạt động chuyên môn về y tế do cơ quan y tế có thẩm quyền thực hiện theo quy định của Bộ trưởng Bộ Y tế.
11	Yếu tố xâm phạm	là yếu tố được tạo ra từ hành vi xâm phạm.
12	Bệnh truyền nhiễm	Bệnh truyền nhiễm là bệnh lây truyền trực tiếp hoặc gián tiếp từ người hoặc từ động vật sang người do tác nhân gây bệnh truyền nhiễm
13	người làm công tác phòng chống tệ nạn xã hội	người làm công tác phòng chống tệ nạn xã hội là những cán bộ làm công tác quản lý nhà nước về phòng chống tệ nạn xã hội các cấp; cán bộ, nhân viên, công tác viên làm việc tại các cơ sở chữa bệnh giáo dục lao động xã hội, công tác viên cấp xã/phường thực hiện các nhiệm vụ liên quan đến chống tệ nạn xã hội.
14	Xâm hại tình dục trẻ em	Xâm hại tình dục trẻ em là người lớn tuổi hơn sử dụng quyền lực và sức mạnh, có thể là tiền bạc, vật chất, lợi dụng sự ngây thơ, lòng tin và sự tôn trọng của trẻ để ép buộc các em tham gia vào hành vi tình dục.

15	Mại dâm trẻ em	Mại dâm trẻ em chỉ việc "việc bóc lột tình dục trẻ em để lấy tiền hoặc vật chất, không phải là thường xuyên, thông qua trung gian(cha mẹ, thành viên khác trong gia đình, chủ chứa, giáo viên...) tổ chức"
16	Bóc lột tình dục trẻ em	Bóc lột tình dục trẻ em là "việc sử dụng trẻ em(dưới 18 tuổi) để thỏa mãn dục vọng của người lớn. Cơ sở của sự bóc lột này là sự bất bình đẳng về lực và các mối quan hệ kinh tế giữa trẻ em và người lớn. Trẻ em bị bóc lột về sức trẻ và dục tính của các em. Trẻ em bị bóc lột về sức trẻ và dục tính của các em. Mặc dù không phải là luôn luôn, sự bóc lột này thông thường do một bên thứ ba tổ chức để kiếm lợi"
17	Văn hóa phẩm khiêu dâm trẻ em	Văn hóa phẩm khiêu dâm trẻ em chỉ "sự miêu tả trẻ em bằng hình ảnh hay âm thanh để thỏa mãn dục vọng của người sử dụng và việc tham gia sản xuất, phân phối hay sử dụng những tài liệu như vậy"
18	Lạm dụng tình dục trẻ em	Lạm dụng tình dục trẻ em được định nghĩa là "sự lôi cuốn trẻ em còn lệ thuộc, chưa trưởng thành và chưa phát triển cùng những người chưa thành niên vào những hoạt động mà các em không thực sự thấu hiểu và không thể đưa ra sự đồng ý có nhận thức, hay vi phạm các điều cấm kỵ xã hội về những vai trò trong gia đình" Những dạng chính của lạm dụng tình dục trẻ em phổ biến ở nhiều nơi trên thế giới gồm hiếp dâm trẻ em, loạn luân và hành vi dâm ô
19	bóc lột tình dục	là việc ép buộc người khác bán dâm, làm đối tượng để sản xuất ấn phẩm khiêu dâm, trình diễn khiêu dâm hoặc làm nô lệ tình dục.
20	nô lệ tình dục	là việc một người do bị lệ thuộc mà buộc phải phục vụ nhu cầu tình dục của người khác.

21	kỳ thị người nhiễm HIV	là thái độ khinh thường hay thiếu tôn trọng người khác vì biết hoặc nghi ngờ người đó nhiễm HIV hoặc vì người đó có quan hệ gần gũi với người nhiễm HIV hoặc bị nghi ngờ nhiễm HIV.
22	Phân biệt đối xử với người nhiễm HIV	là hành vi xa lánh, từ chối, tách biệt, ngược đãi, phỉ báng, có thành kiến hoặc hạn chế quyền của người khác vì biết hoặc nghi ngờ người đó nhiễm HIV hoặc vì người đó có quan hệ gần gũi với người nhiễm HIV hoặc bị nghi ngờ nhiễm HIV.
23	Các biện pháp can thiệp giảm tác hại trong dự phòng lây nhiễm HIV	bao gồm tuyên truyền, vận động, khuyến khích sử dụng bao cao su, bơm kim tiêm sạch, điều trị nghiện các chất dạng thuốc phiện bằng thuốc thay thế và các biện pháp can thiệp giảm tác hại khác nhằm tạo điều kiện cho việc thực hiện các hành vi an toàn để phòng ngừa lây nhiễm HIV.
24	Kết hôn cưỡng bức	cuộc kết hôn bị dàn xếp trái với mong muốn của một người. Thông thường một khoản hồi môn được trả cho gia đình; và thường có những hậu quả về sự lạm dụng hay bạo lực khi từ chối.
25	Kẻ buôn bán người (có sức lao động)	Người trung gian liên quan vào việc di chuyển người nhằm đạt được một lợi ích kinh tế hoặc lợi ích khác bằng các hình thức lừa gạt, ép buộc về thể chất và tâm lý nhằm mục đích bóc lột sức lực lao động. Ý định ngay từ đầu (ab initio) của kẻ buôn bán người là nhằm bóc lột và thu lợi hoặc trục lợi từ việc bóc lột người.
26	Kẻ đưa người trái phép	Một người trung gian thực hiện việc đưa trái phép một người qua một biên giới quốc gia được quốc tế thừa nhận, theo thỏa thuận với người đó.